

U g e s k r i f t

for

Norske Landmænd,

udgivet af J. Schrøder.

N° 5.

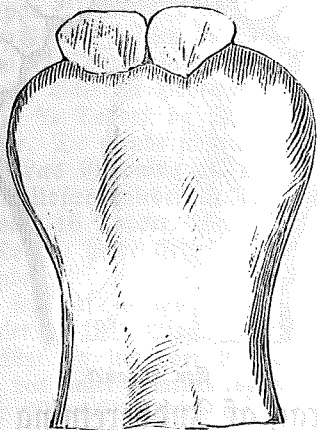
Løverdagen den 30te Januar 1858.

2^{den} Marg.

Indhold.

Hornkvægets Alder bedømt efter dets Tænder. — Uddrag af Indberetning om Buskeruds Amts Landbrugsstole fra 14de April 1856 til 1ste April 1857. — Uddrag af Indberetning fra Landbrugsstolen paa Lomb. — Om Landmandens Arbejde. — Inden- og udenlandske Efterretninger.

Hornkvægets Alder bedømt efter dets Tænder.

Ved Fødselen.

Anden Uge.

Hornkvægets Alder findes ved at undersøge Dannelsen af dets Horn og Tænder. Forend vi gaa over til at fremstille Tænderne, der afgive det sikreste Aldersmærke, ville vi først i Korthed omtale Hornene, som hos os gjerne tjene til at angive Alderen, skjønt denne Angivelse i flere Henseender kan være usikker og endog feilagtig.

Ringene paa Horn, hvilke angive Hornets første Vækst fra dets Grund, har man troet at være et sikkert Mærke, hvorefter Kvægets Alder kunde bedømmes. Ved tre Aars Alderen fremtræder gjerne den første tydelige Ring. Ved fire Aars Alderen sees to, og saa fremdeles, idet een Ring mere kommer til for hvert følgende Aar. Heraf sluttede man sig til som Regel, at Tallet to lagt til Ringenes Antal, angav Dyrets Alder.

Men disse Ringe ere alene hos Koen fuldkommen distinkte. Hos Dren vise de sig derimod ikke forend den er fem Aar gammel, og ofte ere de utydelige. Hos Tyren ser man enten ikke noget til dem forend den er fem Aar, eller de vise sig aldeles ikke. Disse Ringe ere selv hos Koen ikke altid tydelige; de to eller tre kunne vel være

det, men saa kommer en Række af rene Uregelmæssigheder paa Hornets Overflade, som neppe kunne kaldes Ringe, og som det er umuligt at tælle. En anden Omstændighed maa ogsaa tages i Betragtning, at hvis en Kvie to Aar gammel kommer til Tyr, eller lidt før eller efter denne Tid, saa foregaar der en vieblikkelig Forandring med dens Horn, og den første Ring viser sig, saa at et i Virkeligheden tre Aar gammelt Dyr har Mærke paa Hornene af at være fire Aar. Her-til kan endnu sees, at naar Dyret er sex eller syv Aar, fremtræde Ringene saa uregelmæssigt, at man ofte faar forskjellig Alder ud for hvert af Hornene. Denne forskjellige Angivelse have vi gjentagne Gange seet som eet Aar, og i enkelte Tilfælde feilede der mindst to Aar i at Hornene samstemte. Ringdannelsen er saaledes altfor uregelmæssig til at tjene som paalideligt Aldersmærke. Den er kun en almindelig Regel med altfor mange Undtagelser.

Der er ogsaa et vist Redskab, som man kalder en Rasp, hvis Benyttelse man har paaflaaet bringer mangen en Arm til at gaa lidt før et

flort Kvægmarked. Hvo er vel i Stand til at fortælle om den yberste Ring paa Hornet er eller ikke er bleven skaffet bort, eller om den næstfolgende Ring har taget samme Bei som den første? Hvis Raspen haandteres med Lethed og Snildhed og lidt Snaus med eller uden Sod i gvides over Stebet, saa kan ikke Hornet sladre; det skulde da undtagelsesvis være, at Hornet var bleven alifor jævnt og glat paa dette Sted; men ogsaa dette siger man kan undgaaes ved at give det hele Horn et glat og poleret Udseende. Jeg har aldrig været nogen Ynder af disse smukke, smaa, jævne, skinnende Horn. At Kunsten er bleven lagt Beslag paa, kan Ingen fragaa, og jeg er uchristelig nok til at mistænke den for oftere at være anvendt til at bortskaffe en Feil, end til at forhøje det Skjønne. Kvæghandlere ere vel ikke saa slemme som Hestehandlere, men der gaar dog rare Historier om dem.

Tredie Uge.

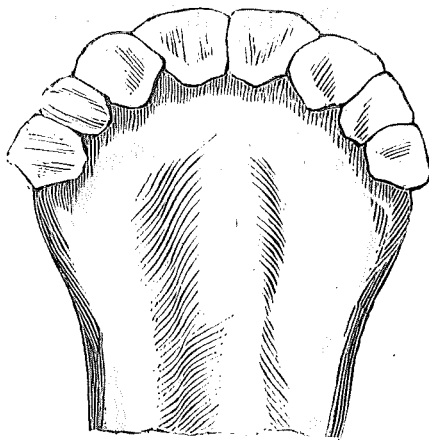
Efter 1 Maaned er det fulde Antal Skjæretænder kommen tilsynne. Disse ere de midlertidige eller Mælketænderne. Smalsten bedækker Tandens hele Krone, men trænger ikke ind i dens Masse som hos Hestene. Tandens Eg vil man finde overordentlig skarp. Det eneste Kjendetegn paa at Dyret bliver ældre har man deri, at Tandens skarpe Eg eller Kanter slides bort, og at Bensubstantien under kommer tilsynne. De tvende Hjørnetænder ville neppe have brudt frem, førend Midttænderne allerede ere lidt slidte. Om to Maaneder ville Kanterne af de fire Midttænder være fjendelig slidte; men da Slidningen ikke foregaar værdsover Toppen af Tandens, men en lille Smule udaf Vinen paa dens indre Overflade, saa ville Kanterne forblive næsten eller ligesaa skarpe som før. Om tre Maaneder ville de 6 Midttænder og om 4 Maaneder det hele Sæt være slidt og mest af alle de midterste; men efter den anden eller tredie Maaned begynde Kanterne af Tandens at slides ned og man vil se mere af en flad Overflade med en bred Vinte i Midten. (Fortsættes.)

Saameget mindre føle vi Skrupler over at have omtalt dette Bedrageri, som vi nu gaa over til at beskrive et andet Aldersmærke, hvor ikke noget Bedragert er istand til at lede os paa Afveie.

Aldersmærke efter Tænderne. Munden paa den nybaarne Kaly ser ikke altid ligedan ud, hvilket kommer deraf, at Moderen kan have baa-ret før eller efter Drægtighedens Gjennemsnitsperiode. Undertiden er der ikke Spor af Tænder, men i Almindelighed holde de 2 midterste Skjæretænder paa at trænge gennem Gummerne, eller de ere allerede fremme og have naaet betydelig Størrelse.

Omtrent midt i eller ved Enden af den anden Uge kommer 1 Tand til paa hver Side, altsaa tilsammen 4 Skjæretænder.

Efter 3 Ugers Forløb har Dyret faaet 6 midlertidige Skjæretænder eller Fortænder.

En Maaned.

Uddrag af Indberetning om Bufferuds Amts Landbrugsfskole fra 14de April 1856 til 1ste Mai 1857.

Et Antal af 14 Elever have i det forløbne Aar frekventeret Amtets Landbrugsfskole, hvoraf 3 Elever udtraadte af Skolen efter kun at have opholdt sig der henvend et Aar, noget som Overbestyrelsen ikke fortiden, saadan som Planen nu er, troede at kunne sætte sig imod, uagtet Bekommende i sine Andragender ikke havde opgivet nogen skellig Grund for sin Udrædelse. Da angældende Elever ikke have gennemgaaet mere end et halvt Kursus ved Skolen og derhos have meget smaa Skolekundskaber og naturlige Gaver, har deres Ophold der, baade for dem selv og Sagen været ligesaa meget til Skade som Gavn, al den Stund det maa erkjendes, at halv Lærdom er værre end ingen. Men desværre, der gives mange Forældre og mange Elever, der ikke indse denne Sandhed, men tro, at naar de blot have været paa Landbrugsfskolen, og neppe har lært Begyndelsesbogstaverne af Jordbruget, da ere de „lærte nok,“ som det hejder. Det bør forresten bemærkes, at samtlige Skolens Elever nok vare

paavirkede fra visse Hold, til Alle som Een at udtræde fra Skolen og blev der anført for dem som Motiv hertil, at Skolen skulde blive et sandt Slaveri, naar jeg optraadte i den dobbelte Egenstab af Entreprenør og Bestyrer. Hvorvidt dette vil blive Tilfældet bør jeg naturligtvis ikke nu domme om, men overlader det trygt til Fremtiden at vise.

Den 1ste Mai 1857 optoges 4 nye Elever. Med Undtagelse af endel Flaahakning, som senere vil blive omtalt, have Eleverne udført alle paa Gaarden foreskaldende Arbejder, samt rogtet Gaardens Kvæg- og Hestebesætning.

Værkstederne have været i Gang i Vintertiden, hvor Eleverne som sædvanlig turvis have deltaget, og hvor flere Høvogne, Krogtindhærve, Poteteshærve, en Plov, Slæder o. s. v. ere forarbejdede.

Om Gaardens Drift og hvad dermed staar i Forbindelse.

Udsæden paa Aker var i 1856 af Vinterrug paa 33 Maal og 1326 □ Alen $3\frac{1}{8}$ Tønde, Sommerhvede paa 21 Maal $2\frac{3}{16}$ Tønde, Byg paa 6 Maal og 1020 □ Alen $\frac{7}{8}$ Tønde, Havre paa $45\frac{3}{4}$ Maal 12 Tønder, hvide Erter paa $1\frac{1}{2}$ Maal $\frac{3}{16}$ Tønde, Bitter & Havre til Grønsøder paa $2\frac{1}{4}$ Maal $\frac{3}{4}$ Tønde, og Poteter paa 5 Maal $6\frac{1}{2}$ Tønde. De tvende sidste Arealer bleve gjødede med 20 Læs Gjødning pr. Maal.

Efter denne Udsæd avledes af Rug 77 Tønder, Sommerhvede 16 Tønder, Byg 12 Tønder, Havre $97\frac{3}{8}$ Tønde, hvide Erter 2 Tønder og Poteter 54 Tønder.

Som vil sees af forrige Aars Beretning bestod Rugarealet af $19\frac{3}{8}$ Maal ren Brak, $4\frac{3}{4}$ Maal brændt Myr og lidt over 9 Maal Ager, hvor der forud var taget Waarsæd og til Rugen blev gjødet med Mennessegjødning og Staldgjødning. Den hele Rugmark stod uden Undtagelse udmærket godt, hvorom noksom den rige Avl vidner. Især forisener at fremhæves Rugen paa Brakmarken, men fremfor Alt den der var saaret paa brændt Myr. Paa henved 4 Maal af denne blev der avlet 13 Tønder Skrifterug eller lidt over $3\frac{1}{4}$ Tønde pr. Maal og paa Resten, omtrent 1 Maal, var Rugen i Slumringen af Mai saa svær, at den maatte slaes, men paa dette Stykke blev dog desuagtet avlet $1\frac{1}{2}$ Tønde Skrifterug. Sommerhveden blev saaret paa Torvsning, men da Jordsmonnet var mindre godt og derhos led meget af Væde og Ukrud, blev Udbyttet, som vil sees, temmeligt lidet. Bygget blev gjødet med 25 Læs Gjødning pr. Maal. Det stod særdeles frodigt og lovede et stort Udbytte, men tog desværre betydelig Skade i de stränge Frostnætter vi havde i afsigte Høst. Havren blev saaret dels paa ompløjet gammel Bold og dels paa forrige Aars Bitterareal.

Soavlingen beløb sig til mindst 230—235 Skk, hvortil kommer, at hele Besætningen gaves saagodtsom hel Staldfodring af Kløver hele Sommeren, ligesom ogsaa Hestene daglig fodredes med Grønt naar de arbejdede. Det vil saaledes ses,

at Elendommen er gaaet betydelig fremad i Produktionsøve blot paa de tre Aar Skolen har været der, men Virkningen vil naturligtvis først senere blive rigtig kjendelig, hvis Gaarden fremdeles bliver styret og dyrket som den bør og for tjener.

Omtrent 41 Maal bleve tilsaede med Kløver og Timothei, dels paa Mark, der var braktet og gjødet og dels paa brændt Myr i Rug og Byg.

Paa en dertil indrettet Forsøgsmark blev saaret endel Hestetand-Mais, tetaret Hvede, Prinsesse- og Hestebønner, samt trestokket Byg og toradet stallost Byg. De tvende nævnte Bygsorter sloge meget godt til og bleve tidlig modne, hvorimod Hveden og Bønnerne ødelagdes af Frost. Hestetand-Maisen kom næsten ikke op, da Frohandleren havde leveret usviredygtigt Fro.

Af Grøstning og andre Grundforbedringsarbejder er udført ikke ubetydeligt i det forløbne Aar. Ligesaa blev der opført 2 meget store Tørbæsjer.

Paa Aker blev i det forløbne Aar braktet 27 Maal 950 □ Alen. Med Undtagelse af 4 Maal, der til Forsøg blev gjødet med 310 £ peruvianisk Guano, blev det hele Areal givet fuld Gjødning. Nævnte Brakmark blev besaaret med $2\frac{1}{2}$ Tønde Rug. Desforuden blev der paa lidt over 9 Maal flaaehakket og brændt Myr udsaaet $6\frac{1}{2}$ Skjeppe Rug. Tilsammen er der saaledes paa henved $36\frac{1}{2}$ Maal udsaaet 3 Tønder og $2\frac{1}{2}$ Skjeppe Rug. Et Maal Jord er som forhen beregnet til 2500 □ Alen, altsaa henved 200 □ Alen større end de sædvanlige Bygdemaal. Havde ikke en saa regnfuld Høst indtruffet, vilde der have blevet saaret noget over 6 Maal mere Vinterrug, dels paa 4 Maal ren Brak og dels paa 2 Maal flaaehakket Myr. Men formedelsf Regnen, der dels hæftede Arbejderne og dels ajferte dem umulige, maatte dette opgives. Det samtlige Rugareal stod i afsigte Høst særdeles lovende.

At Gjødningens Opsamling og Behandling har været drevet med al mulig Omhu vidne de betydelige Arealer om, som i det forløbne Aar ere givet fuld Gjødning, hvortil kommer, at der i Høst, efter at Vintersædmarkerne vare gjødede, havde meget store Beholdninger af Gjødning. Den Plan, som jeg satte mig, da jeg overtog Bestyrelsen af Aker, nemlig at gjøde omtrent 30 Maal af den nedre Del med fuld Gjødning, og 20 Maal af den øvre Del med halv Gjødning hvert Aar, er naaet førend jeg haabede, og vil det nu være en let Sag at fortsætte dermed, naar Vist, Glib og Dmtanke fremdeles vilde bygge paa det lagte Grundlag.

Besætningen har i afsigte Aar været den samme som forrige, nemlig 5 Heste og 14 Sitr. flavebundet Fæ, samt nogle Faar. Saavel Sommerfodring som Vinterfodring har været meget rigere end forhen. Som ovenfor omtalt blev Kvægbesætningen den hele Sommer saagodtsom givet hel Staldfodring, da den elendige Havnehauge man slap dem i en lille Stund Morgen og Eftermiddag kun tjente til at give dem en

passende Bevægelse. Som Følge af den rigere Fodring, der i Aar har fundet Sted, har ogsaa Udbyttet af Mælk været meget større. Dette kan imidlertid for i Aar ikke opgives, da Skolen allerede den 15de Marts standsede sin Virksomhed paa Aker og Mælkeregnskabet gaar fra 1ste Mai til 30te April hvert Aar.

Skallerud den 12te Juni 1857.

Erhbødigst
Swensen.

Uddrag af Indberetning fra Landbrugs-skolen paa Tomb.

Clevernes Antal var i afvigte Aar 12, af hvilke de 6 dimitteredes i Oktober 1856.

For Tiden er Clevernes Antal 11.

Undervisningsgjenstandene have i forløbne Vinter for de ældre Clever været Kvægavl, Fysik, Redskabstegning og Bogføring, samt i Slutningen af Vinteren Repetition af alle saavel denne som forrige Vinter gjennemgaaede Fag, saa at der kun tilbagestaar Landmaaling, Rivellering og Botanik, hvori Undervisning vil blive meddelt i Løbet af Sommeren. Og for de yngre Clever, Regning, Mathematikk, Agerbrug og Agrikultur-Chemi.

Siden den 21de April have Cleverne været beskæftigede med Baaraannen, og sliftes de ældste Clever om Sommeren ugentlig til at være Formand, og som saadan ordne og lede Arbejdsfolkene.

I Løbet af Vinteren have Cleverne paa Arbejdsdagene skiftevis været beskæftigede i Høset, Stalden og Bærkstedet, hvor der af dem er forestaaet Træværk til 6 Enkeltplouge, 1 Hypeploug, 2 Nulleharve og 2 Klossharve, og desuden istandsat endel ældre Redskaber.

Den praktiske Lærer H. Olsen forlod Skolen den 14de April, og i hans Sted er ansat D. Bærø fra Haabøl, og tror jeg at Dverbestyrelsen har al Grund til at være tilfreds med Valget.

Høsten var isfor særdeles rig, men paa Grund af Regnet blev foruden Vintersæden kun lidt over Halvdelen godt indhærget. Fraregnet den lette Sød var Avlingen 228 Tdr. Hvede, 90 Tdr. Rug, 47 Tønder Byg og 350 Tdr. Havre. Af Poteter avledes cirka 800 Tdr. og af Turnips cirka 1000 Tdr.

Udsæden af Vintersød i Høst var 80 Maal efter Helbrak gjødet med 20 Læs ren Gjødning pr. Maal, — og af Vaarsød er iaar saet 180 Maal Havre, 45 Maal Vaarsød, 60 Maal Byg, 30 Maal Bifferhavre og 90 Maal Poteter, hvorpaa er udsat 170 Tdr. Bifferhavre og Poteter ere gjødede med 10 à 12 Læs Gjødning pr. Maal, 4 Maal Poteter har desuden faaet en Tilgift af 40 R Guano pr. Maal, og andre 4 Maal ere kun gjødede med Guano, 70 R pr. Maal.

Turnips vil iaar blive saet paa 10 Maal, hvoraf de 6 isfor blive drainede, og da der isfor viste sig en paafaldende Forskiel mellem det Stykke,

hvor der var anvendt Guano, og det øvrige, vil der iaar over det Hele, foruden den almindelige Gjødning blive anvendt 40 à 50 R Guano pr. Maal.

Noget Drainsarbejde er iaar ikke paabegyndt, da der endnu ikke er Kor færdige ved Teglværket. Derimod er der paabegyndt Opbrydning af cirka 25 Maal ny Jord, hvor Skoven for 3 Aar siden er nedhugget.

Hjosskallet, der siden Oktober 1856 forestaaes af 2 Schweitzere, har i Vinter været meget tilfredsstillende. Kreaturerenes Antal er 45 Mælkfjør, 5 Stkr. Ungfæ, 1 Tyr og 2 Stude, og udfores alt Hjosarbejdet tilligemed Mælkskallet, Jstning, Kjøring og Renholdelse af Kjørler af de 2 Schweitzere i Forbindelse med en 3die norsk Mand. Da der, førend Schweitzerne overtog Mælkskallet, ikke har været ført noget nøagtigt Regnskab over Udbyttet, kan jeg kun afgive et saadant for det sidste halve Aar, og da dette kun vilde være lidet oplysende, skal jeg her forbigaa det, og derimod tillade mig til Høsten at tilstille Dverbestyrelsen et saadant.

Jorderne ere her inddelte i 12 Skifter, hvoraf 1 er udlagt til Havn; for de øvrige 11 følges nedenstaaende Sædskifte.

1ste Aar Gronjordshvede eller Havre,

2det — Rodfrugter & Biffer — gjødet med 10 Læs pr. Maal, —

3die — Byg eller Vaarsød,

4de — Havre,

5te — Brak, gjødet med 20 Læs pr. Maal,

6te — Vintersød, (Rug eller Hvede), isaet Græsfrø,

7de—11te Aar Eng.

Hvad endelig Regnskaberne og Maanedslisterne for Tomb angaar, da ere disse Landbrugs-skolen uvedkommende, og det er mig ubekjendt, hvorvidt Eierne kunne eller ville offentliggjøre dem. Usikkert var det, om et saadant Regnskab kunde fremlægges, hvilket ogsaa er en af de mange og væsentlige Grunde, der taler for Kjøb af Landbrugs-skole-Gaard.

Tomb den 10de Juni 1857.

Erhbødigst
F. Holst.

Om Landmandens Arbejde.

(Fortset fra No. 4.)

Men det er ikke Tid nu at tale derom. Vi skulle blot bemærke, at under Indflydelse af dette dobbelte Formaal, af Afstæffelsen af Brak og Forøgelsen af Fodervæxter ved det saa fristende Middelet at dyrke Haffrugter, ikke alene alle Debutanter, men næsten alle virksomme Landmænd kappedes om at kaste sig over denne sidste Kultur. Ifstedesfor at regulere det dertil anvendte Areal efter, hvor meget de kunde gjøde rigeligt, gjorde de det afhængigt af det Areal, der var besægt med Ukrud. Og heraf kommer det, at mange

Gaarde i en vis Periode dyrkede Hjerdeparten af deres Jorder og derover med Koldfrugter.

Beregningerne vare saa forforende som vel muligt; Flandern og Norfolk med sit berømte Sædskifte, som, i Forbigaaende sagt, der ingenlunde strængt er gennemført, fremstillede her, som altid, som Mønster. Naar Landmændene i Flandern og Norfolk, sagde man, have en umaadelig Indtægt af deres Kunkelroer og Turnips paa Jorder, som de forpagte til 20 Spd. og derover pr. Td. Land, hvilke Fordele ville I da ikke have deraf, naar I dyrke disse Planter paa Jorder, hvoraf der kun gives 2—3 Spd. i Forpagtning:

Denne Tale gjaldt navnlig Landmændene i det mellemste og vestlige Frankrig, og for dem syntes dette Raisonnement i Virkeligheden at indeholde en uimodstaaelig Sandhed. Man indskrænkede sig ikke engang til at producere Koldfrugter til Kvæget, men man oprettede en Mængde Sukkerfabrikker, som med en forbausende Hurtighed gik tilgrunde den ene efter den anden, fordi Landmændene, som havde paataget sig at levere Kunkelroerne dertil, lige strax vare ude af Stand til at opfylde Handlerne. Man oplyste paa det Noiagtigste, at Kunkelroen produceredes til en langt høiere Pris paa disse saa billige Jorder, end paa de langt dyrere Jorder i Omegnen af Valenciennes og Lille.

I den Uvidenhed, hvori man befandt sig, om de ovenfor udtalte økonomiske Grundsætninger, søgte man Grunden til denne tilsyneladende Anomalie i den stedfindende Forskel paa Arbejdernes Mængde og Dygtighed. Men Udfaldet paa Noville beviser tydeligt, at Frugtbarhedsproblemet næsten ene og alene gjorde Udslaget.

Saandarbejdet lod der i Virkeligheden Intet tilbage at ønske, hverken med Hensyn til Arbejdernes Talrigheid eller Dygtighed, og dog maatte de Dombasle beregne Kunkelroerne til sine Kreaturer til 42 $\frac{1}{2}$ pr. Td.*, d. e. til en langt høiere Pris end den sædvanlige Salgspris i Egnen for den tilsvarende Mængde Hv. De Dombasle leiede sine Jorder ud til 3 Spd. 4 Ori 4 $\frac{1}{2}$ pr. Td. Land. I Departementet le Nord sælger Landmanden sine Kunkelroer for 31 $\frac{1}{2}$ pr. Td., og har med denne Pris en god Fortjeneste. Flere Landmænd levere endog deres Høer til 23 $\frac{1}{2}$ pr. Td. og have endda Fordele deraf.

Dette forklares ganske og aldeles af Udbyttets Størrelse: 88—106 Tdr. pr. Td. Hv. paa Noville, 207—266 Tdr. i Departementet le Nord.

Der gives ikke en Egn, jeg kan gjerne sige, ikke en Gaard, som jo vil give den opmærksomme Jagttager en Mængde lige saa slaaende Kjendsgjerninger. Overalt vil man finde Arbejdet rigeligt betalt paa de gode Jorder, men slet betalt paa de magre Jorder.

Enhver, der kjender den berømte agronomiske Formel; $k = f \cdot r$: Kraft $\times$ Rigdom = Frugtbarhed, ville meget let forstaa dette, thi de ville erindre, at Arbejdet er en Forøgelse af Kraften,

som multipliceret med Rigdom giver Frugtbarhed. Derfor Rigdommen er Kul, kan man gjerne forøge Kraften fra 1—100, og Resultatet vil endda blive Kul.

Hvor klare disse Kjendsgjerninger end ere, forudsfer jeg dog een Indvending, som kunde synes ret slaaende, endssjønt den er mere spidsfindig end rigtig: „Synes det ikke, kunde man indvende mig, at man istedetfor at undlade at anvende Arbejde paa de slette Jorder, hellere maatte ødsle Arbejde paa dem, da de uden Arbejde Intet afgive, medens de gode Jorder altid give noget Udbytte, hvorledes man saa behandler dem.“

Rigtignok kunne visse Lerjorder, som gjælde for magre, ved hyppig og forstandig Behandling komme til at give taalelige Afgrøder. Men for det Første ansees mange Lerjorder for magre, uden at være det. Leret har en Gang den Eendommelighed at gemme paa et større eller ringere Forraad af frugtbargjørende Stoffer, der kun sættes i Virksomhed ved kraftige Midler, saasom dyb og gjentagen Behandling. Dernæst er Spørgsmaalet ikke, om man ved meget Arbejde kan opnaa et stort eller overhovedet noget Udbytte, men om disse Arbejder ville være tilstrækkeligt lønnende. Dette er en Undersøgelse, som det i ethvert bestemt Tilfælde vil være meget let at anfille, ved Hjælp af Erfaringen og noiagtigt Regnskab over Indtægt og Udgift.

Jeg har baade magre og rige Lerjorder, og alle de Jagtagelser, jeg har været istand til at gjøre, have bekræftet mig i de ovenfor udtalte Anskuelser. Jeg har altid seet de frugtbare Jorder have uendelig meget større Gavn af den Behandling, jeg gav dem, end de magre Jorder. Forøvrigt er det en saa vel bekjendt Kjendsgjerning selv hos de mest uvidende Jordbrugere, at man ser dem i Egne, hvor Jorden ikke har nogen høi Værdi, opgive at dyrke en Del af deres Jorder, fordi deres sunde Sands har overbevist dem om, at Arbejdet ikke betalte sig paa dem.

Om det end er sandt, at meget frugtbare Jorder altid eller næsten altid give et tilfredsstillende Udbytte, selv om de drives slet og saa en ufuldstændig Behandling, saa er det ikke mindre vist, at en forbedret Driftsmaade og en omhyggeligere Behandling her ville lønne sig ved den betydelige Forøgelse i Udbyttet, navnlig naar man, istedetfor at indskrænke sig til de Sædarter, f. Ex. Kornsorterne, som kræve en simpel Behandling, ville dyrke saadanne Planter, som med bydende Nødvendighed kræve Rigdom og Arbejde og ere ødelæggende, hvor blot en af disse 2 Betingelser mangle, men derimod give de største Afgrøder, som Kulturen kan frembringe, naar de forefindes dem i det forønskede Forhold.

Sammenligner man en Kjøkkenhave med Møteland af samme Bonitet, vil man ikke længere tvivle om Arbejdets Indflydelse paa meget frugtbare Jorder.

Jeg gjentager det, alle de Kjendsgjerninger, som ere komne til min Kundskab, baade i Frankrig og i Udlandet, baade i mit eget Voldsbrug og i andres, bekræfte mig i dette vigtige og funde

* 1 Td. Kunkelroer er her ansat til 44 Spd. 10 Øb.

Princip, at man for at drive Jorden med Jordel, maa lade Arbeidet svare til Jordens Frugtbarhed.

Jeg er inderlig overbevist om, at den store Feil i det franke Agerbrug ikke er Jordens Fattigdom, men den overdrevne Mængde Arbeide, man anvender paa den, i Forhold til dens Rigdom. Fattigdom er ingen Feil siger man. Nei, vist nok, men Fattigdom bliver en Feil, naar den vil efterligne Rigdom, og det er det, vi gjøre.

Derfra den høie Produktionspris paa vore Produkter, der gjør Konkurencen med Udlandet betænkelig for os og ueguelig udover en høist uheldig Indflydelse paa Nationalproduktionen i det Hele; derfra vor Mangel paa Evne til at betale vore Beshyrere og Arbeidere ordentligt, hvilket uheldigvis medfører, at Folk forlade Landet og drage til Byerne. Derfra endelig den langsomme, men stadige Forsvinden af store Avlinger, som afløses af smaa, en Kjendsgjerning, som vilde blive truende for Landets Rigdom og Lykke, dersom det skulde udvides udover visse Grændser, som vi ere meget nær ved at naa.

Maaske vil man spørge mig, hvorfor den anførte Feil indvirker stærkere paa de store end paa de smaa Avlinger.

Grunden hertil er let at se. Feilen vil blive saa meget større, som Arbeidet er dyrere og mindre godt.

Det nytter ikke at skjule det for sig; hvorledes man end bærer sig ad, kan det ikke undgaaes, at Arbeidet paa en stor Gaard, som alene drives ved tjenende Ffolk, bliver dyrere og mindre godt, end i et lille Avlsbrug, hvor Manden arbejder paa sin egen Mark og Side om Side med Dagelære, naar han maa benytte deres Hjælp. Forskjellen er saa stor, at Maskinerne og Arbeidets Deling hidtil ikke have formaaet at ophæve den.

For at store Avlinger skulle kunne konkurrere med de smaa, kræves der noget ganske Andet; de maa drives paa en ganske anden Maade, idet man, ved næsten udelukkende at koncentrere Arbeidet paa de bedre Jorder, som man kan gjøde rigeligt, maa opnaa saa store Resultater af Arbeidet, at dette altid kan være rigeligt betalt.

Det er saaledes, at de store engelske Avlsbrug ere gaaede frem, og paa denne Maade er det lykkedes dem ikke alene at holde sig ved Siden af de smaa Avlsbrug, men næsten aldeles at fortrænge disse. De store Avlsbrug have i England vidst at benytte de Baaben, der alene stede til deres Raadighed; i Frankrig have de derimod prøvet at kæmpe mod de smaa Avlsbrug, ved at anvende Haandarbeide til Jordens Dyrkning. Det var at stille sig paa disses Gebet, og Udsaldet var da, at de smaa Avlsbrug seirede. Det kunde ikke være anderledes. (Fortsættes.)

Indlandet.

Under Indlandet er i No. 1 gjort opmærksom paa Departementet for det Indres Beskjendtgjorelse, hvorefter 100,000 Spd. skulle anvendes af Statskassen til Myrers Udtapning etc.

I denne Anledning gjøres Landmænd, der ville benytte dette Laan, opmærksomme paa, at Departementet har tilfattet Bygdernes Formandskaber Stortingsbeslutningen, og ladet den ledsage af et trykt Sjema, der viser, hvorledes Laantageren har at beskrive det Jordstykke, til hvis Dyrkning Laanet søges. Vi henviser Laansøgere til Afbenyttelsen af dette Sjema, at ikke deres Ansøgninger skulle strande paa mindre forstaaelige eller ufuldstændige Opgaver og Beregninger over Dyrkningsmarken.

Christiania. Christianiapoosten meddeler „efter paalidelige private Rilder,“ at Hs. M. Kongens Helbredstilstand frendeles er lidet tilfredsstillende. Citerat Hs. Maj. under en af Professor Heiberg foreslaaet Kur var gaaen temmelig fremad, indtraf i Begyndelsen af sidstledne December Maaned et Omflag. Siden den Tid har der været en jevn, om end sagte Tilbagegang. Efter Forlydende skal Professor Heiberg atter være kaldet til Stockholms.

I Anledning af Prins Oscars Gemalindes med Livsfrugt velsignede Tilstand skulde førstegang holdes Kirkebon i Landets Kirker d. 24de d. M.

Den 26de d. M. (Høstlig Kong Carl Johans Fødselsdag) lod Hs. M. Kong Oscar uddele 100 Spd. blandt værdige Trængende i Christiania.

Efter Sigende skal der nu nedfattes en ny Medicinal-Kommission, hvis Medlemmer skulle være Doktor Steffens, Livmedikus de Bsch, Korpsslege Manders, Apotheker Haanshus og forhenværende Apotheker i Holmestrand Lund.

Den 26de d. M. vare de herværende Medlemmer af det i Upsala stiftede Carl-Johans-Forbund tilligemed en hel Del Andre forsamlede i Trimmere-logen. Næsten alle de tilstedeværende Jflemmedlemmer tegnede sig som Medlemmer af dette Forbund. Professor Welhaven gav en Fremstilling af dette i Upsala stiftede Forbunds Tilblivelse.

Ifølge en i et Par Hovedstadsblade indtagen statistisk Tabel udgjorde Toldbeløbet for hele Norge i 1820 1,038,000 Spd. og i 1856 2,613,000 Spd. Af disse to Beløb kom

	i 1820:	i 1856:
paa Christiania	15 %	28 %
Bergen	27 =	15 =
Drammen	11 =	8 =
Trondhjem	8 =	8 =
Christianfand	5 =	5 =
Stavanger	2 =	3 =

Ifølge Morgenbladet skal Finants-Departementet foreløbig have besluttet sig til ikke at benytte den ved kgl. Resol. af 4de d. M. meddelte Bemyndigelse til Dptagelsen af et nyt Laan paa indtil 1 Million Spd.

I Christiania er nu ogsaa oprettet en Frimenighed efter Lammers's Grundregler. Eignende Frimenigheder skulle dannes i Gidsvold, Bergen og Trondhjem og i Bredvigen ved Tromsø, paa hvilke Steder flere Personer ere udtraadte af Statskirken eller skulle være især med at gjøre det.

Ved kgl. Resol. af 25de d. M. ere Bestemmelserne om Bestatning af Malt m. B. befalede satte i Kraft fra 1ste April d. M.

Laurvig. Den svenske Lærerinde i Dobbeltspinding, Mamsel Svensson, agter i Februar Maas-

ned at give Undervisning i denne Industri i Jarlsberg og Laurvigs Amt.

Fra **Tønsberg** er til Aftenbladet meddelt, at der i Vinter til Sælhundefangst er udrustet 17 Skibe, dragtige 1726 Kommercekæster med en Besætning af tilsammen 719 Mand.

Ifølge **Trondhjems** Adresseravis skal Bankbestyrelsen have forhøjet Diskontoen fra 6 til 7 %.

Fra **Skudsnæshavn** meddeler Opsyndshøfen den 26de Januar, at der havde fundet noget mindre Fiske Sted ved Skudsnæshavn og omliggende Stæder. Den følgende Dag var saagodt som intet Fiske heromkring, formodentlig Paalandsveit med betydeligt Hav, stærk Storm, der vedvarede til stor Skade for Skudsnæsfløttet og Redskaber.

Fra **Namsos** meddeles om de Drelæggelser, som en Dekan der anrettede den 10de d. M., blandt Andet, at der denne Dag (en Søndag) om Eftermiddagen Kl. 4½ udbrod en Storm fra Sydvest, som ud paa Aftenen blev en virkelig Deka, i Forbindelse med en overordentlig Flod. Et Menneske siger derom: „Hos Kjøbmands D. G. Olsen sad Familien samlet i et Værelse i nedre Etage, som vender ud mod den nylygte opførte Kirke, der stod cirka 35 Alen derfra; vi hørte Stormen rase med en frygtelig Voldsomhed, Folk kunde ikke staa paa Gaden, Vinduer blæste ind og sønderfloges tildels af Sten fra Jorden og fra Tagene, hvorfra det ligesom regnede ned, og truede med at sønderknuise Enhver, der vovede at stikke Hovedet ud, og Mure paa Tage styrte ned gennem Storkenene. Vi vare alle angstelige, og Samtalen blev ofte afbrudt ved at lytte til Uveiret. Omtrunt Kl. 8½ sprang Vinden pludselig om til Nordvest, og et forfærdeligt Bulder lod sig høre. Vi stode som forstenede af Skrak, men det varede kun et Dieblit, thi i et Nu sprang alle Vinduer, i det Værelse, hvor vi sad, som ved en Explosion og med en saadan Kraft, at Glasret formelig sprøttede ind, Lyfene sluktedes, og vi hørte atter et Bulder over vore Hoveder, som om hele Taget styrte ned. Enhver sprang op og søgte at redde sig ved at springe til Døren, som dog ved Stormens Tryk var vanstkelig at faa op. Dekanen trykte igennem de sønderlagne Vinduer og alle mindre Gjenstande hvirvledes om i Værelset, Børnene skræge og man samlede om i Mørket for at finde dem; endelig lykkedes det Alle at komme ufskadede ud i et andet Værelse; men Engstelsen var endnu ikke over, thi flere af Børnene befandt sig i anden Etage, paa et Værelse der vender ud mod samme Side, men som ved et Vidunder vare ogsaa Alle der i Behold. Man sprang nu op og ud for at se hvad der var paa Fæde, og det viste sig til vor Forfærdelse, at den øvre Del af Kirkeetaarnet var styrtet mod Huset og stod opreist mod Væggen; paa Værelset ligeoverfor, hvor vi sad samlede, og ved Siden deraf, hvor Børnene opholdt sig, var hele Væggen styrtet ind, og Værelset opfyldt med Djæveler, Tømmer og Bord af Kirkeetaarnet, saa at vi neppe kunde komme ind, Senge og Møbler knuste, og det var en Guds Lykke, at Familien endnu ikke var gaaen til Sengs, da de ellers maatte være blevne knuste, thi det Hele skede med saadan Hurtighed, at Redning vilde have været umulig. Strax

efter blev det berettet, at ikke alene Taarnet, men at hele Kirken var nedstyrtet, og det viste sig da, at der ikke fandtes Stof paa Sten tilbage af denne. Da Kirkens Taarn var 46 Alen høit fra Grunden af, og Afstanden mellem denne og Olsens Hus ikke var mere end 35 Alen, saa var Spiret, idet det ved Stødet mod Karnisenden skillede sig fra den Del af Taarnet, der indflog Væggen, faldet over Mønstren, hvorpaa det atter var gledet ned, og stod, tilligemed det øvrige knuste, opreist mod Væggen. Det er Alle ubegribeligt, hvorledes den hele Kirke kunde styrte sammen; thi den var, efter alle Kyndiges Dom, godt og forsvarligt opsat og Taarnet godt opfæstet, hvilket viser sig deraf, at det ei løsnede fra selve Bygningen, men fulgte med denne i Faldet. Jeg tror Ingen, der ikke har seet det, kan gjøre sig en Forestilling om Drelæggelsen, thi næsten hver Naav er som sønderflidt, og det ser ud, som om en usynlig Magt ligesom har løftet og trykket det Hele sammen. Der indløb nu den ene Højskolepost efter den anden; et cirka 40 Alen langt Materialskur, der stod paa J. Olsens Værst, var aldeles nedblæst, tvende store Køst, tilhørende P. Klinggen og C. Thobro, var aldeles forvundne tilligemed Varer, Baade og Fiskeredskaber, 4 Fartøier laa i Stranden, knuste Baade og hele Sommerlunde vare kastede op i Gaderne, Pakhuse og Vaaningshuse vare forrevne, og Enhver havde lidt mere eller mindre Skade, og det er et Guds Under, at ikke noget Menneske er kommen til Skade. Den næste Dag kom Efterretning om, at Hytten paa Namsos Glasværk, 1/8 Mil herfra, var jevn med Grunden, og fra Landet berettes, at Stabur, Lader og Køst, ere blæste ned og Tage af Vaanings- og Udhuse. Fra Solanten høves ingen paalidelig Efterretning, men her siges som vist, at tvende store Skibe, nemlig Brig Thor, Kapt. Lund fra Trondhjem og en engelsk Brig, der for nogle Dage siden afgik hertil, begge skal være i Behold, den første ved Statlands Sagbrug og den sidste i Leangsholmene. Man paastaar, at Dekanen var ligesaa voldsom som i Oktober 1837, men af kortere Varighed.

Fra flere andre Steder paa Vestlandet meldes om stærke Storme i d. M.

Udlandet.

England. De engelske Blade behandle i denne Tid ivrigt Spørgsmaalet om den engelske Aflytning. Morningpost taler især for dens Indskrænkning, hvorimod Times gjør Indvendinger.

— Ifølge en Meddelelse i Times af 21de d. M. forlanger Herr von Persigny, at det engelske Kabinet skal udvise 5 politiske Flygtninge, nemlig Mazzini, Victor Hugo, Ledru Rolloin og Louis Blanc.

— Efter Sigende vil den engelske Regjering sende Kommissionærer til de forestaaende Procesforhandlinger i Paris, for derefter maaske at tage Forholdsregler mod Flygtningerne.

Frankrig. En hel Del udenlandske Aviser indeholde en Mængde detaljerede Beretninger om Mordforsøget paa Napoleon III, den 14de d. M.

Monitoren siger: Det Attentat, hvorover hele Paris endnu gyser og som vil fremkalde hele Verdens Forbittrelse, synes at være Resultatet af et uhyre, i Udlandet spundet Komplot. Regjeringen havde allerede i Juni Maaned faaet følgende Oplysninger fra Jersey: „Komplottet bestaar i Fabrikationen af exploderende Granater. De ere af en hidtil ubekjendt Styrke, og ere bestemte til at kastes under Keiserens Vogn, hvor alene deres Beværelse af Stenbroen vil bevirke deres Explosion og Vognens Udslæggelse.“ Paa den anden Side udkom den 9de Januar 1858 et nyt Manifest af Mazzini i den genuesske Journal, Italia del Popolo. Endelig har den franske Administration for nylig erholdt Meddelelse fra London, hvori det hedder: „En Person, ved Navn Pierri, født i Florents forhenværende Chef i den italienske Legion, har nylig forladt England i den Hensigt at udføre et Komplot mod Keiserens Liv. Denne Italiener er en Mand paa 40 til 45 Aar, lille, noget mørk, med en hygelig Ansigtsharve, taler slet Fransk og med en meget prononceret italiensk Akcent, men taler meget godt Engelsk. Det er en heftig, slet, meget bestemt Person, der er flygtet fra sit Land paa Grund af udførte Mord, blandt Andre paa en Præst. Forinden Pierri forlod England har han havt flere Samtaler med de franske Flygtninge i London.“ En senere Beretning meddeler, at Pierri er kommen igjennem Brüksel, hvor han har talt med flere Flygtninge. Han er reist til Paris over Lille, ledsaget af en anden Mand, og medførende en Maskine af helt Jern, fabrikeret efter det Jacquemin'ske System. Man bemærker iøvrigt, at denne Person reiser i første Klasse's Vogne, tager Ophold i de bedste Hoteller og synes at have Penge. Denne Pierri, hvis Signalement var i Politiets Hænder, blev grebet igaar (den 14de) i Nærheden af Dperacen, saa Minutter før Attentatet. Han havde hos sig en exploderende Grawat, en Revolver-Pistol og Dolk. Desværre var det ikke muligt at forebygge, at hans Medskyldige udførte deres forbryderiske Hensigt.“

— De beslaglagte Bomber se ud som Pærer, hvis nederste Del til alle Sider indeholde Kær, som ere fyldte med Kapsler. Disse Bomber ere af slikt Jern, to Fingre tykke, vare fyldte med Knaldpulver og kunde kun optage saa eller slet ingen Projektiler. De Jernstykker, ved hvilke saa mange Personer faaedes og dræbtes, hidrørte ene og alene fra selve Bomberne, som, ifølge Explosionen, splintredes i det Uendelige og kuldstævede Altting omkring sig.

— Flere Potentater have sendt Gesandter til Keiser Napoleon for at lykønske ham i Anledning af det mislykkede Attentat.

— I Frankrig tages flere strenge Forholdsregler dels imod Aviserne, med Hensyn til deres Dmtale om Attentatet, dels mod Fremmede, hvilke for Fremtiden skulle imod deres Pas indløse et Opholdskort, til hvis Erholdelse udfordres, at Bedkommende opgive Navn, Stand, Bopæl, Diemedet og Tiden for deres Ophold i Frankrig.

— Forhandlingerne i Processen mod Ophavsmandene til Attentatet af 14de Jan. skulde begynde den 8de eller 10de Febr. De Anklagede ere alle-

rede flere Gange bleve konfronterede. Audio, som har slynget to Gullugler, skal have gjort meget omfattende Tilstaaelser; medens Pierri og Orsan nægte. Den Fjerde, Gomez, synes at have spillet en underordnet Rolle ved Attentatet.

— Regjeringen skal have til Hensigt at sende Kommissærer til forskellige Punkter af Italien (Florenz, Rom, Neapel o. s. v.) i Anledning af denne Proces.

Schweiz's Regjering har anordnet en Underfølgelse mod de italienske Flygtninge, som opholde sig i Genf.

Boghvede.

Bestillinger paa Boghvede fra Vold modtages i Bladets Expedition.

En større Landeiendom, særdeles fordelagtig, i Nærheden af Christiania ønskes bortforpagtet paa nogle Aar enten med Besætning eller uden. Flere hundre Læs Gjødsel kan følge med om ønskes. Bogtrykkeriet anviser.

Ugte peruansk Guano

er jeg nu atter bleven forsynet med. Prisen er som før 3 Spd. 40 ¢ kontant for 100 T. Sækken veier omkring 160 T. Bestillinger, hvormed følger det omtrentlige Beløb, udføres strax.

Joh. P. Olsen, Skippergaden No. 4.

Christiania Kornpriser.

Indenlandsk

Hvede, 3 $\frac{1}{2}$ à 5 $\frac{1}{2}$ Spd. intet folgt.
Rug, 15 à 16 ¢.
Byg, 15 ¢ à 16 ¢.

udenlandsk

Rug østersøisk 4 Spd. a 4 Spd. 12 ¢.
Rug dansk 17 ¢ 18 ¢
Byg 2radigt 16 ¢ 12 a 17 ¢.
Erter 4 $\frac{1}{2}$ a 5 $\frac{1}{2}$ Spd.
Hvede 5 $\frac{1}{2}$ a 6 Spd.

Udgiverens Adresse:

J. Schrøder, Bøll i Bærum.

Følgebld til Skilling-Magazinet.

Christiania.

Trykt og forlagt af W. E. Fabritius.